

קידושין לחצאין

א. מקורות יסוד

1. קידושין ז., "אמר רבא... וקרקעך בחזקה תיקון" (ז: 8 שורות מלמטה).
2. גיטין מג., "איבעיא להו מי שחציו... מאורסת מיוחדת" (2 שורות מהסוף).
3. רשב"א קידושין ז. ד"ה הכי קאמר אי בעינא למנסב.
4. רקע לשאלת מר זוטרא על התפשטות קידושין:
 - א) תמורה יא.; "תנו רבנן האו' רגלה... לרבות את כולה".
 - ב) מומלץ לעיין בהמשך הסוגיה בתמורה ולראות את מעורבותו של רבא בדיון.
5. ז. תד"ה ונפשטו קידושי בכולה.
6. נדרים ו: תד"ה יש יד לקידושין עד 'כמו הקדש'.
7. רמב"ם הלכות אישות פ"ד הל' ט"ז-י"ז ובהשגת הראב"ד ובמגיד משנה.
8. מקורות נוספים על קידושין לחצאין:
 - א) קידושין נ"ט: דיון הגמרא במעכשיו ולאחר ל' יום - מחלוקת רב, שמואל ורבי יוחנן.
 - ב) גיטין פב: "בעי רבי אבא בקידושין היאך.... למיסרה אראובן".
 - ג) רשב"א ז. בסוף ד"ה הכי קאמר.
 - ד) ס. תד"ה אפילו מאה.

ב. נקודות לעיון

1. שימו לב למבנה הסוגיה - מימרת רבא, קושיית אביי, דברי מר זוטרא, איבעיות רבא (כמה?).
2. מימרת רבא והאיבעיא שלו:
 - א) שימו לב לסדר הדורות של האמוראים בסוגיה בגיטין.
 - ב) בפי אילו אמוראים קדומים מוסכמת ההלכה שלא ניתן לקדש חצי אשה?
 - ג) לאור הני"ל – עמדו על מבנה דברי רבא בסוגייתנו – איזה חלק מהמימרה שלו נתחדש על ידו ואיזה חלק מובא מאמוראים שקדמו לו?
 - ד) לאור הני"ל – הסבירו את שאלת אביי בסוגייתנו. איזה חלק של מימרת רבא נבדקת על ידו?
 - ה) איזה חלק של המימרה נבחנת על ידי מר זוטרא? (ז: תד"ה חציך בפרוטה וחציך בפרוטה - לאור מודעות למבנה הסוגיה נסו לתרץ את קושייתם).
 - ו) העמידו את איבעיית רבא סמוך למימרה שלו, וראו את הזיקה ביניהם.

קידושין פרק ראשון – דף מספר 18

בס"ד, ג' בשבט תש"ף

3. עמדו על משמעות הדיון בסוגיה כאן על מיקום קידושין מול עולם הקניינים ומול עולם הקדושה.
4. התפשטות קדושה וקידושין :
 - א) בדקו את הרקע הטקסטואלי בלשון הפסוקים למחלוקת התנאים.
 - ב) עמדו על הרציונל של התפשטות קדושה.
 - ג) מה משמעות הדיון על התפשטות קידושין?
5. איבעיות רבא :
 - א) עמדו על ההדרגתיות באיבעיות השונות בז :.
 - ב) היות ומסתבר שרבא לא עוסק בהיבטים מעשיים, מתעוררות השאלה הבאה – מהו יסוד האיבעיות שלו? הרי לא מסתבר שהוא בודק את האומדנא. איזו שאלה מרכזית הוא מעמיד למבחן?
 - ג) פסקי הרמב"ם - שימו לב לשינוי סדר המקרים ולפסקו. מעבר למודעות לכללי הפסיקה שהנחו אותו, מהו הסבר עצם השיטה של הרמב"ם?

קידושין פרק ראשון – דף מספר 18

בס"ד, ג' בשבט תש"ף

קידושין ז ע"א וטיקן 111

אמ' רב { ' } [א]

התקדשי לי לחצאיי מקודשת
חצייך מקודשת לי אינה מקודשת

5

א'ל אביי לרבא : מאי שני חצייך מקודשת לי דאינה מקודשת, (מקודשת) 'אשה' אמ' רחמי ולא חצי אשה,
הכא נמי 'אישי' אמ' רחמנא ולא חצי איש,
א'ל : הכי השתא? איתתא לבי תרי לא חזיא אבל גברא מי לא חזי (לא) [ניה] (חזי לא חזי) לבי תרי?
והכ[ני] { א } קאמי לה דאי בעינא למינסב אחריתי נסיבנא

10

א'ל רב זוטרא בריה דרב מרי לרבינא : וניפשטו [לה] קידושי בכולה,
מי לא תניא האו' רגלה של זו עולה תהא כולה עולה?
ואפילו למאן דאמ' אין כולה עולה,

הני מילי היכא דאקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו,
אבל היכא דאקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הוי כולה עולה.

15

מי דמיי? התם בהמה [שלו], הכא דעת אחרת!

הא לא דמיא אלא להא דא'ר יוחי (2) הקדיש חצייה (1)

בהמ' של שני שותפין [והקדיש חציה { וחזר }] וחזר ולקחה והקדיש חצייה,
קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה

שימ תלת (ז ע"ב)

20

שימ (ת) [ב] עלי חיים נדחין

שימ דחוי מעיקרו הוי דחוי

ושימ יש דחוי בדמים

בעי רבא : חצייך בחצי פרוטה וחצייך בחצי פרוטה מהו?

25

כיון דא' חצייך בחצי פרוטה פסקה למילתיה או דילי מונה והולך הוא,
[ואם תימי' לומי מונה ו?הו?לך הוא],

חצייך בפרוטה וחצייך בפרוטה מהו?

כיון דאמ' בפרוטה פסקה למילתיה או דילי כל ביומיה מונה והולך הוא
אם תימצי לומי כל ביומיה מונה והולך הוא,

30

חצייך בפרוטה היום וחצייך בפרוטה למחר מהו?

כיון דאמ' לה למחר פסקה או דילי הכי קא' לה קידושי מיתחלו מהאי דנא ומיגמר לא גמרינן עד למח'
שני חצייך בפרוטה מהו?

- הכא ודאי בחד זימנא קא' לה או דילי' אין אשה מתקדשת לחצאין כלל
תיקו 35
- בעי רבא שתי בנותיך לש(ת)[נ]י בני בפרוטה מהו?
(א)בתר נותן ומקבל אזלינן [והא איכא ממונא] או דילמ' בתר(ייהו) דידהו אזלינן ולא איכא ממונא
תיקו
בעי רב פפא בתך ופרתך בפרוטה מהו? 40
מי אמרין בתך בחצי פרוטה [ופרתך בחצי פרוטה] או דילי' בתך בפרוטה ופרתך במשי {'} [כה]
תיקו
בעי רב אשי בתך וקרקעך בפרוטה מהו?
מי אמרי' בתך בחצי פרוטה וקרקעך בחצי פרוט' או דילי' בתך בפרוטה וקרקעך בחזקה
תיקו 45
- איבעיות רבא ברצף
אמי רב {'} [א]:
התקדשי לי לחצאיי מקודשת חציך מקודשת לי אינה מקודשת
בעי רבא:
חציך בחצי פרוטה וחציך בחצי פרוטה מהו? 50
חציך בפרוטה וחציך בפרוטה מהו?
חציך בפרוטה היום וחציך בפרוטה למחר מהו?
שני חציך בפרוטה מהו?
בעי רבא שתי בנותיך לש(ת)[נ]י בני בפרוטה מהו?
בעי רב פפא בתך ופרתך בפרוטה מהו? 55
בעי רב אשי בתך וקרקעך בפרוטה מהו?
- גיטין מג ע"א וטיקן 130
איבעיא להו: מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין, מהו?
אם תימ' לוי' בן ישר' שאמי לבת ישר' התקדשי לחציי מקודשת - דחזיא לכולי, הא לא חזיא לכוליה,
ואם תימצי לומר המקדש חצי אשה אינה מקודשת - דשייר בקניינו, והאי עבד לא ?שייר בקניינו,
מאי?
ת'ש: [המית] מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליורשיו,
ואי אמרת אין קידושיו קידוש', יורשין מנא ל'?
אמי רב אדא בר אהבה { בשעאו } <בשעא8> טרפה, ומאי יורשין? נפשיה.
אמי רבא: שתי תשובות בדבר: 65

בס"ד, ג' בשבט תש"ף

חדא דירשין קתני,

ועוד כופר הוא, ואמי ריש - לקיש כופר אין משתלם אלא לאחר מיתה,
אלא אמי רבא: ראוי ליטול ואין לו.

70 אמי רבא: כשם שהמקדש חצי אשה {אשה} אינה מקודשת, כך המקדש חצייה שפחה וחצייה בת חורין אינה מקודשת.

דרש רבה בר רב הונא: כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת, כך חצייה שפחה וחצי בת חורין שנתקדשה אין קידושיה קידוש'.

א"ל רב חסדא: מי דמי? התם שייר בקינינו, הכא לא שייר בקינינו!

85 הדר אוקים רבה בר הונא אמורא עליה ודרש:

יוהמכשלה הזאת תחת ידיך - אין אדם עומד על דברי תורה אל {י} [א] אם כן נכשל בה,

אעיפ שאמרו שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת, חצייה שפחה וחצי בת חורין שנתקדשה (א)קידושו קידוש',

מאי טעין? התם שייר בקינינו הכא לא שייר בקינינו.

80 אמי רב ששת: הילכת' כשם שהמקדש חצי אשה [אינה] מקודש', כך חצייה שפחה וחצייה בת חורין שנתקדשה אין קיד' קידוש'.

ואם לחשי' אדם לומר איזו היא שפחה נחרפת לאיש הוי אוי' זו שחצייה שפחה וחצי בת חורי' המאורסי לעבד עברי, אלמ' בת איתרוסי היא,

כלך אצל ר' ישמעאל שהוא אוי' בשפחה [כנענית] המאורסת לעבד עברי הכת' מדבר.

85 ושפחה כנענית בת איתרוסי היא?

אלא מאי אית לך למימר - מאי מאורסת? מיוחדת,

הכא נמי מאי מאורסת? מיוחדת.

תמורה יא ע"ב פירוצה 9-7 II

90 תנו רבני:

האוי' רגלה עולה [יכול] תהא כולה עולה?

ת"ל 'כל אשר יתן ממנו ליי"י יהיה קודש' - ממנו ליי"י ולא כולה ליי"י.

יכול תצא לחולין?

ת"ל 'יהיה קודש'.

95 הא כיצד?

תימכר לצריכי עול[ו]ת ודמיה לחולין חוץ מדמי אבר שבה דבי' ר' מאי ור' יהוד'

ורי יוסי ור' שמעי' אוי': מנין לאוי' רגלה של זו עולה שכולה עולה?

ת"ל כל אשר יתן ממנו ליי"י, כשהוא אוי' יהיה קודש לרבות את כולה.

- 100 א' מר : תימכר לצריכי עולות,
והא קמייתי בהמ' מחוסרת אבר?
א' רבא : באו' הרי עלי עולה בחייה+
[הא קמייתי בהמ' דאקדיש גופה כי ליתיה כוליה לדיליה דחד אבר מחוסר מיניה כי מקדש לראשון
קדושי הגוף א' רבא כגון דא' בזוזא מן הדא לעולה]
- 105 א' רב חסדא : מודה ר' יהודי בדבר שעושה אותה טריפי'
רבא א' : בדבר שעושי אותה נבילה,
ורב ששת א' : בדבר שהיא מתה.
מאי איכא בין רב חסדא לרבא?
איכ' בינייהו טריפי' חיה,
רב חסדי' סבר לה כמאן דא' טריפי' אינה חיה,
ורבא סבר לה כמאן דא' טריפי' חיה.
ומאי איכא בין רבא לרב ששת?
איכא בינייהו דר' אלעזר, דא' ר' אלעזר ניטלה ירך וחלל שלה נבילה,
רבא סבר לה כר' אלעזר,
רב ששת לא סבר לה.
- 115 מיתבי : א"ר נראין דברי ר' יהודי בדבר שאין הנשמה תלויה בו ודברי ר' יוסי בדבר שהנשמה תלויה בו.
בשלמי נראין דברי ר' יהודי בדבר שהנשמה תלויה בו מכלל דפליג עליה ר' יוסי,
אלא נראין דברי ר' יוסי בדבר שהנשמה תלויה בו, לאו מכלל דפליג עליה ר' יהודי,
ותיובתא דכולהו.
- 120 לא חסורי מיחסרא, והכי קתני :
נראין דבי' ר' יוסי לר' יהודי בדבר שהנשמה תלויה בו, שאף ר' יהודי לא נחלק עליו אלא בדבר שאין הנשמה
תלויה בו, אבל בדבר שהנשמה תלויה בו מודה ליה.
בעי רבא בעוף מהו?
בהמ' א' רחמי' והא לאו בהמה הוא או דילי' קרבן א' רחמי' והאי נמי קרבן הוא.
תיקו.
- 125